

‘We gaan interdisciplinair en erfgoedbreed werken’

Waarom ICN en RCE fuseren

Vanaf 1 januari 2011 worden het Instituut Collectie Nederland (ICN) en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) samengevoegd tot een nieuwe Rijksdienst. Beide Rijksdiensten zijn belast met het beheer en behoud van cultureel erfgoed in Nederland. Wat betekent deze samenvoeging voor de musea?

Henriëtte van der Linden (ICN) en Cees van 't Veen (RCE) schetsen het nu en de voordelen van deze samenwerking.

⊕ Henriëtte van der Linden: ‘Het ICN is een organisatie met uiteenlopende taken: beheer van een collectie, kennisontwikkeling en kennisverspreiding. Het werd ons duidelijk dat we dat met de huidige financiële middelen niet konden blijven doen. Als we zelfstandig waren gebleven, hadden we moeten snijden in het primaire proces. In 2009 hebben we hier met het managementteam over gediscussieerd en geconcludeerd dat we een slag zouden moeten maken.’

Waarom met de RCE?

↓

⊕ Henriëtte van der Linden: ‘We deden de afgelopen jaren al steeds vaker samen projecten – historische interieurs bijvoorbeeld – en dan ligt een verdere samenwerking voor de hand. Bovendien worden roerend en onroerend goed steeds vaker als een geheel gezien. Bij musea is het gebouw vaak een monument (valt onder RCE) met klimaatbeheersing (valt onder ICN). Je praat met zijn allen over roerend erfgoed in een gebouw. Dan is het logisch dat je elkaar ondersteunt en samenwerkt.’

Andere voordelen?

↓

⊕ Cees van 't Veen: ‘Het inhoudelijke aspect staat voor mij voorop. Dat je ook synergie behaalt door een grotere massa en efficiënter werken is mooi meegenomen. Straks is er één Rijksdienst waar alle taken zijn ondergebracht met betrekking tot bescherming van ons culturele erfgoed van nationale betekenis. Dat lijkt me helder. Dat betekent dat je een goede positie kunt verwerven zowel binnen de Rijksoverheid als ten opzichte van andere onderdelen van het Rijk zoals de Rijksgebouwendienst, Staats-

bosbeheer of de Dienst Landelijk Gebied. Ik denk dat het in de positionering een versterking kan betekenen.'

Wie nam het initiatief?

↓

⊗ Henriëtte van der Linden: 'Als het ICN hebben we er zelf voor gekozen dit proces in gang te zetten. Ik ben naar mijn baas Judith van Kranendonk gegaan, directeur-generaal bij het Ministerie van ocw. We hebben er eerst met zijn tweeën over gepraat en vervolgens met zijn drieën.'

Wat gaat er concreet veranderen?

↓

⊗ Henriëtte van der Linden: 'Het gebouw aan de Gabriël Metsstraat in Amsterdam heffen we op. Er verdwijnen acht functies, bijna allemaal in de ondersteuning en het management. De mensen van de bedrijfsvoering en communicatie gaan bijna allemaal vanaf 1 januari vanuit Amersfoort werken.'

Cees van 't Veen: 'Amersfoort wordt het hoofdgebouw. Er blijven drie buitengebieden bestaan: onderzoek of de afdeling Kennis in het Ateliergebouw in Amsterdam, Collecties (afdeling Collectiebeheer) in Rijswijk en Maritieme Archeologie in Lelystad.'

⊗ Henriëtte van der Linden: 'Het wordt een spannende tijd: hoe zorg je er met elkaar voor dat de taken van het ICN goed integreren in die van de rce en toch herkenbaar blijven. Aandacht daarvoor is belangrijk.'

In het museumveld is men bang voor kwaliteitsvermindering.

↓

⊗ Cees van 't Veen: 'We maken deze keuze juist om de kwaliteit te bewaken. Tien jaar geleden raakte het erfgoedveld erg opgesplitst in deelgebieden, in disciplines. Die scheidslijnen vervaagden steeds meer. We richten ons instituut niet meer in langs die oude deelgebieden maar gaan juist zoveel mogelijk interdisciplinair werken. Een belangrijke ontwikkeling. We gaan erfgoedbreed werken, met veel meer samenwerking binnen de organisatie.'

Blijft het ICN zichtbaar in dat grote instituut?

↓

⊗ Henriëtte van der Linden: 'De individuele restaurator die nu de weg weet naar het ICN, is wellicht bang dat hij of zij straks moeilijker geholpen kan worden. En vanuit de organisatie komt de vraag of een nieuwe klant die de rce belt met een inhoudelijke vraag, nog wel bij de juiste persoon terecht komt. Die dingen moeten we goed oppakken. Bij het ICN communiceert men met zijn relaties vaak één op één. Mensen kennen mevrouw A of meneer B en bellen die altijd. Het moet in beide gevallen goed gaan: als je een persoon belt en als je het instituut belt.'

⊗ Cees van 't Veen: 'Er hoeft geen angst te bestaan dat het roerend goed ondergesneeuwd raakt. Het blijft voldoende herkenbaar.'

⊗ Henriëtte van der Linden: 'Vanuit het ICN hoorde ik die angst ook. Daar ben ik helemaal niet bang voor. Mensen zullen onze collectie willen blijven lenen. Onze kennis en het hele internationale netwerk dat we in de loop der jaren opbouwden, blijven bestaan. We kozen bewust voor samenwerking juist om de kwaliteit die we nu leveren, te kunnen garanderen.'

Het idee leeft dat het ICN steeds minder aan daadwerkelijk restaureren doet.

↓

⊗ Henriëtte van der Linden: 'Dat is een veelgehoorde misvatting. De verwarring zit 'm erin dat we vanwege bezuinigingen ervoor kozen het merendeel van onze restauratoren te *outsourcen*. We hebben nog drie restauratoren in dienst. Die zijn voornamelijk bezig met de coördinatie van het restauratieproces. Daarnaast doen ze mee in de interdisciplinaire onderzoeksagenda. Veel restauratiewerk werd al uitbesteed, want we hadden niet voor ieder werk een deskundige. Meer mensen inhuren dus. Het restaureren van onze collectie gebeurt in Rijswijk, daar zitten 32 depots en onze eigen restauratieateliers.'

⊗ Cees van 't Veen: 'In het Ateliergebouw aan het Museumplein in Amsterdam zitten de kenniswerkers van het ICN samen met de studenten van de UvA en het restauratieatelier van het Rijksmuseum. Fantastisch. Je tilt elkaar zo op tot een internationaal niveau. Zo'n unieke combinatie moet je niet verbreken.'

Een andere zorg is dat het ICN steeds minder cursussen geeft.

↓

⊗ Henriëtte van der Linden: 'Dat staat los van bezuinigingen. We ontwikkelen nieuwe kennis en die dragen we over, maar zo gauw die kennis een standaard geworden is, kan de markt het doen. We hebben dat principe altijd gehanteerd en blijven dat doen: daar waar je kennis in principe ook aan andere partijen kunt overgedragen, doen we dat. Als kenniscentrum moet je vernieuwend zijn.'

⊗ Cees van 't Veen: 'De rce organiseert veel cursussen en bijeenkomsten, zeker in het nieuwe gebouw, dat daar goede faciliteiten voor heeft. We zijn een platform en treden ook als zodanig op. Partijen komen hier bij elkaar om kennis te delen.'

Zo gauw nieuwe kennis een standaard is geworden, kan de markt het van ons overnemen.

Hoe gaat de nieuwe Rijksdienst om met de vercommercialisering van de markt?

↓

⊗ Cees van 't Veen: 'Als Rijksdienst moet je meegaan in de ontwikkelingen van de markt. Die werd de afgelopen jaren groter en zal zich nog verder ontwikkelen. Met steeds meer bureautjes op de museummarkt: van kennisverspreiding, bepaalde deskundigheid, presentatietechnieken tot conserveren of restaureren. De markt lijkt volstrekt niet meer op die van tien of twintig jaar geleden. Dan moet je onderzoeken wat dat betekent voor je eigen positionering. Meer kleine spelers op de markt impliceert ook aandacht voor kwaliteitssystemen, voor die van het restaureren, voor die van het vak. Met die zaken houden wij ons bezig.'

Hoe belangrijk is kennisuitwisseling?

↓

⊗ Cees van 't Veen: 'Wij hebben de regietaak wat betreft de zorg voor een veel makkelijker manier waarop we onze kennis delen met de verschillende spelers op het erfgoedterrein, zoals musea, andere organisaties en bedrijven. Het

▼

erfgoedveld is ernstig geïnstitutionaliseerd en de nu nog hoge muren tussen de verschillende spelers moeten omlaag. Dat kan door een andere manier van samenwerken, kennis beschikbaar stellen, omgaan met elkaar. Door elkaar sneller te ontmoeten en elkaar eerder van ontwikkelingen op de hoogte te brengen. Via studiedagen of digitaal.'

Het erfgoedveld is ernstig
geïnstitutionaliseerd en
die muren eromheen moeten
omlaag.

Richten jullie je nu minder vaak op Amsterdam?

↓

⊕ Henriëtte van der Linden: 'We hebben klanten van Groningen tot Maastricht en onze collectie gaat de hele wereld over. Het is een vooroordeel dat we minder in de regio doen dan in Amsterdam, maar ik begrijp wel waar dat vandaan komt. Voor een restaurator uit Amsterdam is het nou eenmaal makkelijker om even langs te komen dan voor iemand die verder weg zit. Ook onze eigen kenniswerkers leggen makkelijker contacten aan het Museumplein. Ik benadruk wel altijd dat we onze eigen collectie als uitgangspunt moeten nemen voor onderzoek. Niet alleen de collecties van de musea hier in de buurt.'

⊕ Cees van 't Veen: 'Het rce heeft regioteams, die fungeren als eerste aanspreekpunten voor bestuurders en eigenaren in de regio's. Wat dat voor de toekomstige samenwerking betekent, kan ik nog niet voorzien.'

⊕ Henriëtte van der Linden: 'Ik zag het altijd als een taak om wat we in Nederland doen, beter voor het voetlicht te brengen. Internationaal gezien worden we met meer respect benaderd dan nationaal.'

⊕ Cees van 't Veen: 'Er mag best wat meer zelftrots zijn. We lopen internationaal vooraan in de wereld van het erfgoed én we zijn schatplichtig aan het eigen culturele verleden.'

Wat zal de klant van het ICN ervan merken?

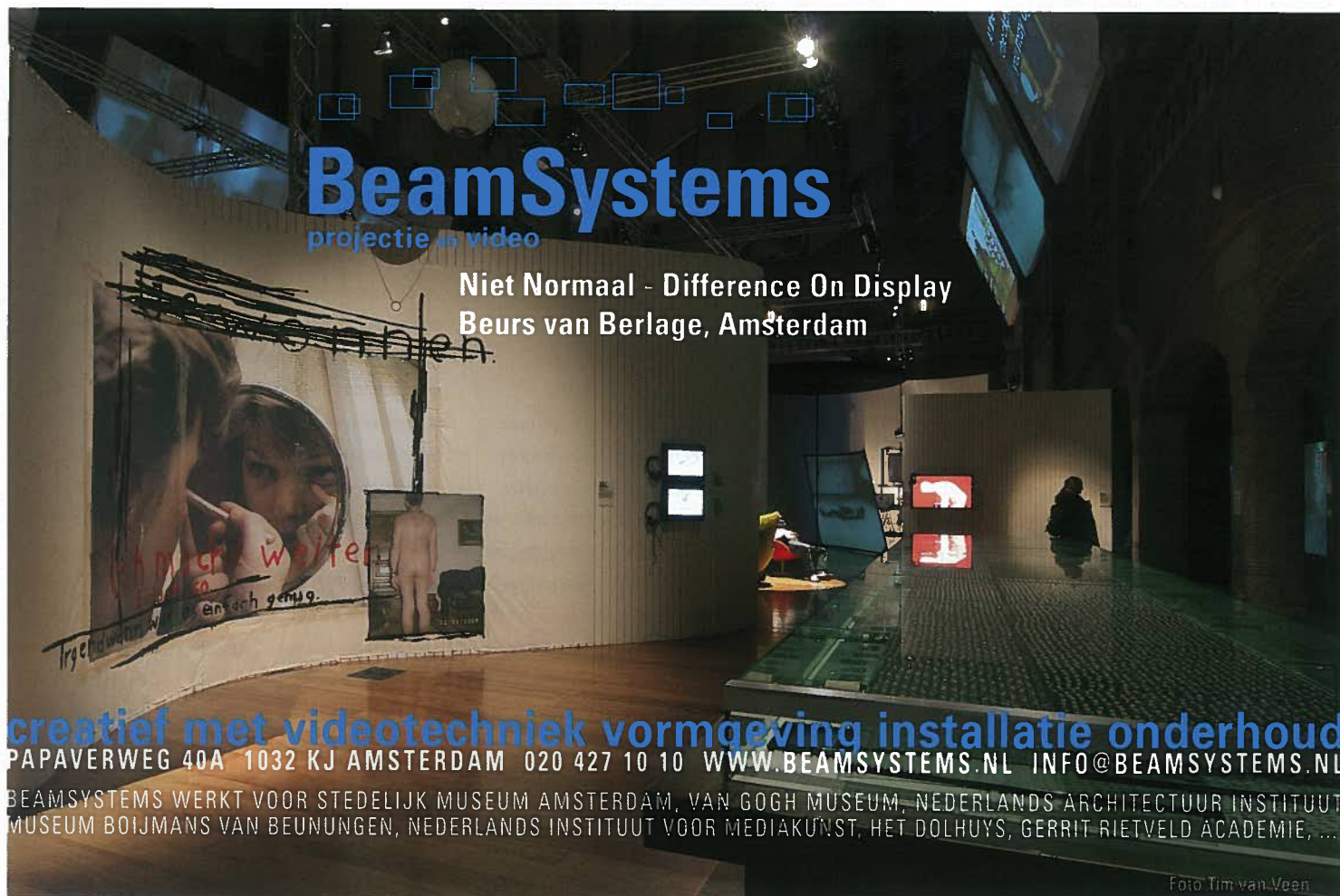
↓

⊕ Cees van 't Veen: '... zo weinig mogelijk.'

⊕ Henriëtte van der Linden: 'Want de dienstverlening gaat gewoon door.'

▲

ADVERTENTIE

BeamSystems
projectie in video

Niet Normaal - Difference On Display
Beurs van Berlage, Amsterdam

creatief met videotechneik vormgeving installatie onderhoud
PAPAWEG 40A 1032 KJ AMSTERDAM 020 427 10 10 WWW.BEAMSYSTEMS.NL INFO@BEAMSYSTEMS.NL
BEAMSYSTEMS WERKT VOOR STEDELIJK MUSEUM AMSTERDAM, VAN GOGH MUSEUM, NEDERLANDS ARCHITECTUUR INSTITUUT
MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN, NEDERLANDS INSTITUUT VOOR MEDIAKUNST, HET DOLHUYNS, GERRIT RIETVELD ACADEMIE, ...

Foto Tim van Veen